

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA VARHAISKASVATUKSEEN JA ESIOPETUKSEEN

Kunta, jonka varhaiskasvatusta lääkehoitosuunnitelma koskee	Uusikaupunki
Lääkehoitosuunnitelman laatijat	Annina Kiiveri, varhaiskasvatuksen johtaja Anne Leppänen, päiväkodin johtaja Tuula Stoor, päiväkodin johtaja Jenni Leppänen, päiväkodin johtaja Marika Heino, päiväkodin johtaja
Lääkehoitosuunnitelma laadittu	28.5.2026
Seuraavan päivityksen ajankohta	28.5.2027

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	4
3	Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	6
	3.1 Lääkehoidon riski- ja ongelmatekijöiden määrittäminen	6
	3.2 Riskialttiit lääkkeet.....	6
	3.3 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen	6
	3.4 Lääkkeiden säilyttäminen	7
4	Lapsen lääkehoidon toteuttamisen vastuut, velvollisuudet ja työnjako	9
5	Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö ja osaamisen varmistaminen	11
6	Lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatiminen	13
	Liite 1: Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma hoitopäivän aikana annosteltaville lääkkeille.....	14
	Liite 2: Lääkitysvirheen / -poikkeaman ilmoitus	17
	Liite 3: Lääkkeen antokirjaus (lapsikohtainen)	18

1 Johdanto

Tämä on **Uudenkaupungin kaupungin** varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lääkehoitosuunnitelma, jonka laadinnassa on käytetty apuna Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa (2021:6) -opasta. Lääkehoidon turvallista toteuttamista ohjaa myös Varsinais-Suomen hyvinvointialueen laatima ohjausdokumentti.

Lääkehoitoa toteutetaan myös muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa, ryhmäperhevähoidossa, perhevähoidossa ja esiopetuksessa (jatkossa termillä ”varhaiskasvatus” tarkoitetaan kaikkia em. päivähoitomuotoja) lasten lääkehoitoa toteutetaan erilaisissa toimintaympäristöissä ja erilaisen koulutuksen saaneiden henkilöiden toimesta. Pääperiaatteena on, että hoitopäivän aikana lapselle annetaan ainoastaan välttämättömät lääkkeet ja päivittäinen lääkehoito pyritään ajoittamaan hoitopäivän ulkopuolisiin ajankohtiin. Hoitopäivän aikana toteutettava lääkehoito voi liittyä esimerkiksi:

- pitkäaikaissairauden hoitoon (esim. astma, diabetes, epilepsia, vaikeat allergiat)
- välitöntä hoitoa vaativiin (esim. anafylaksia, insuliinishokki, kouristukset) oireisiin
- satunnaisten oireiden lievittämiseen (esim. astman kohtauslääke)

Toteutetaanpa lääkehoitoa missä ympäristössä tahansa, tulee lääkehoidon toteutuksen perustua riittävän yksityiskohtaisesti laadittuihin lääkehoitosuunnitelmiin. Jokaisessa yksikössä, missä toteutetaan lääkehoitoa, tulee olla ajantasainen kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma sekä lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat niille lapsille, joiden sairaus vaatii lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma ja lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat ovat yksikön työväline turvallisen lääkehoidon toteutukseen ja osa lääkehoitoa toteuttavien työntekijöiden perehdytystä.

Kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa sekä aina silloin, kun lääkehoitoon liittyvä toiminta muuttuu. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään aina, kun lapsen lääkehoitoon tulee muutoksia.

Tässä lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan Uudenkaupungin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutettavaa lääkehoitoa, toimintatapoja ja näihin liittyviä riskejä mahdollisimman konkreettisesti.

2 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Pääperiaatteena on, että hoitopäivän aikana lapselle annetaan ainoastaan välttämättömät lääkkeet ja päivittäinen lääkehoito pyritään ajoittamaan hoitopäivän ulkopuolisiin ajankohtiin. Varhaiskasvatuspäivän aikana toteutettava lääkehoito voi liittyä esimerkiksi:

- pitkäaikaissairauden hoitoon (esim. astma, diabetes, epilepsia, vaikeat allergiat)
- välitöntä hoitoa vaativiin (esim. anafylaksia, insuliinishokki, kouristukset) oireisiin
- satunnaisten oireiden lievittämiseen (esim. astman kohtauslääke)

Diabeteksen hoito on yksilöllistä. Diabeteksen hoidosta vastaa erikoissairaanhoito. Hoitava taho suunnittelee huoltajien kanssa ja yhteistyössä lapsen päivähoitopaikan kanssa diabeteksen hoidon edellyttämät toimenpiteet ja huomioitavat seikat päivähoidossa. Erikoissairaanhoito huolehtii yleensä tarvittavan lääkehoidon ohjauksen antamisesta sekä osaamisen varmistamisesta yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisätietoa lapsen diabeteksestä ja sen hoidosta on saatavilla esimerkiksi: [Diabetes lapsilla ja nuorilla](#) sekä [Lapsen diabetes - Omahoidon polku - Diabetesliitto](#)

Vaikeat allergiat/anafylaksia: Ampiaisen ja mehiläisen pistot sekä ruoka-aineet (esim. pähkinät, kala, kiivi) voivat aiheuttaa äkillisiä allergiaoireita, jotka tavallisesti asettuvat itsestään. Voimakkaat ja nopeasti pahenevat reaktiot voivat kuitenkin uhata henkeä, ja lapsi tarvitsee välittömästi hänellä käytössä olevan käsivarren tai reiden lihakseen pistettävän adrenaliinin, jotta uhkaava sokki vältetään. Tilan tunnistaa voimakkaasta ihoreaktiosta, kasvojen punoituksesta, pulssin tihentymisestä ja huonovointisuudesta. Hengitys saattaa vinkua ja kiihtyä, ääni käheytyy ja tuntuu vatsakipuja. Jos tiedetään lapsella olevan vaara saada anafylaktinen reaktio, siihen varaudutaan antamalla lapsen kanssa toimiville työntekijöille ohjaus, miten menetellään anafylaksiatilanteessa. Lisätietoa anafylaksiasta ja sen hoidosta [Anafylaktinen reaktio](#) sekä [Anafylaksia - Allergia-, iho- ja astmaliitto](#)

Epilepsia: Lasten epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoito, joka yhdessä huoltajien kanssa arvioi varhaiskasvatuksessa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet. Lapsen kanssa toimiville työntekijöille tulee antaa perehdytys, miten epilepsiakohtauksen aikana toimitaan. Lapselle laadittuun yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan mahdollisesti tarvittava epilepsiakohtauksen välitön lääkehoito. Lisätietoa epilepsiasta: [Epilepsia lapsilla ja nuorilla](#)

Astma: Lapsen astman lääkehoito on yksilöllistä ja se voi olla erilaista eri aikoina (siitepölykausi, infektiokausi). Varhaiskasvatuksessa tulee olla valmius toteuttaa lääkehoitoa mahdollisessa astmakohtauksessa. Lapsen kanssa toimiville työntekijöille tulee antaa perehdytys, miten astmakohtauksen aikana toimitaan. Lisätietoa: [Lapsen astma](#)

Ihottumaa/ atooppista ihottumaa sairastavan lapsen lääkehoidon (lääkevoiteet esim. kortisonia sisältävät voiteet) perehdytyksen toteuttavat huoltajat hoitavalta taholta saamansa ohjauksen mukaisesti. Perusvoiteiden (esimerkiksi Aqualan L, Bepanthen) käyttö hoitopäivän aikana ei edellytä lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimista, vaan asia voidaan sopia huoltajien kanssa muutoin. [Atooppinen ihottuma](#)

- Millaisia varhaiskasvatuksen palveluja kunnassa tuotetaan? Julkinen ja/tai yksityiset palveluntuottajat
- Minkälainen on varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä ja -rakenne?
- Miten lääkehoidon turvallinen toteutuminen varmistetaan, jos henkilöstömäärässä tapahtuu muutoksia, esim. vuosilomat ja äkilliset poissaolot, jotka vaikuttavat lääkehoidon toteuttamiseen yksikössä?
- Toteutetaanko varhaiskasvatuksen yksiköissä lääkehoitoa säännöllisesti? Millaista lääkehoitoa toteutetaan (esim. lääkkeen antaminen suunkautta, silmä-/korvatippa, insuliinipistos ja verensokerin mittaaminen)?
- Miten lääkkeenantotilanteessa varmistetaan, että kyseessä on: oikea lapsi, oikea lääke, oikea annos, oikea antoaika ja oikea antotapa?
- Mihin toteutunut lääkehoito kirjataan? Onko esim. käytössä antokirjauslomake? (Liite 3)
- Miten lääkehoidon vaikutusta seurataan ja mihin se dokumentoidaan?

Uudessakaupungissa varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa (8 kunnallista, 2 yksityistä), ryhmäperhepäiväkodissa (1 kunnallinen) ja perhepäivähoidossa (3 kunnallista, 3 yksityistä).

Varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, -sosionomeja, -lastenhoitajia, -avustajia ja erityisopettajia.

Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma on kaikkien lapsen kanssa työskentelevien työntekijöiden tiedossa. Näin varmistetaan, että lapsen lääkehoito pystytään toteuttamaan yksittäisen työntekijän poissaolosta huolimatta.

Varhaiskasvatuksen yksiköissä toteutetaan lääkehoitoa säännöllisesti tarpeen mukaan, esimerkiksi lääkkeen antaminen suunkautta tai ulkoisesti (tipat), inhalaattorin kautta hengitettävä astmalääke, insuliinipistos/-pumppu ja verensokerin mittaaminen. Lisäksi voidaan tarvittaessa käyttää vakavan allergisen reaktion hoitoon tarkoitettua EpiPeniä tai kohtauslääkettä esimerkiksi astmaan tai epilepsiaan liittyen.

Lääkkeen antavan työntekijän on tunnettava lapsi, jolle hän on antamassa lääkettä. Näin varmistetaan, että kyseessä on oikea lapsi. Oikean lääkkeen, annoksen, antoajan ja antotavan työntekijä tarkistaa lapsen lääkehoitosuunnitelmasta. Akuutissa tilanteessa ei ole välttämättä mahdollista tarkistaa tietoja lääkehoitosuunnitelmasta. Tämän vuoksi lääkepakkaukseen on etukäteen kirjoitettu lapsen nimi, annos ja antotapa (eli keskeiset ohjeet lyhyesti).

Toteutunut lääkehoito ja lääkehoidon vaikutuksen seuranta kirjataan lapsen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti lapsikohtaiseen antokirjauslomakkeeseen (liite 3).

3 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

3.1 Lääkehoidon riski- ja ongelmatekijöiden määrittäminen

Alla olevaan taulukkoon on kuvattu tunnistetut lääkehoidon toteutukseen liittyvät mahdolliset riskit ja niihin varautuminen.

Riski	Miten varaudutaan?
Lapsen tarvitsemat lääkkeet ovat unohtuneet kotiin tai vanhentuneet.	Soitetaan huoltajalle ja sovitaan toimintatavasta.
Insuliinikynän tai muun lääkehoidon neulajätteen hävittäminen.	Hankitaan oikeanlainen jäteastia, joka on selkeästi merkitty ko. tarkoitukseen. Mietittävä myös jätteen säilytyspaikka. Toimitetaan asianmukaisesti hävitettäväksi apteekkiin.
Lapsen lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ennakoimaton poissaolo.	Kaikilla lapsen kanssa työskentelevillä työntekijöillä on varmistettu osaaminen lapsen lääkehoidon toteuttamisesta.
Lääkkeen säilytys (ulkopuolisten pääsy käsiksi lääkkeeseen, lääkesäilytyksen poikkeama)	Katso kohta 3.4. lääkkeiden säilyttäminen

Taulukko 1: Riskit ja niihin varautuminen

3.2 Riskialttiit lääkkeet

Riskilääkkeiden annosteluun, käsittelyyn ja säilytykseen liittyy turvallisuuden kannalta erityisiä riskejä ja väärinkäytön mahdollisuus, ja ne vaativat erityistä tarkkaavaisuutta. Yksiköissä käytettävät riskilääkkeet on tunnistettava ja niiden käyttö on ohjeistettava ja kuvattava lapsikohtaisiin lääkehoitosuunnitelmiin. Lääkkeen käyttöön liittyvä riski on aina riippuvainen lapsen, työntekijän ja työympäristön ominaisuuksista.

3.3 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen

Lääkehoidon vaaratapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa lapsi on saanut väärän annoksen hänelle määrättyä lääkettä tai lääke jää ottamatta. Vaaratapahtuman kulku tulee kuvata erilliselle lomakkeelle (Liite 2: Lääkitysvirheen / poikkeaman ilmoitus).

- Miten toimitaan, jos lääkehoidon vaaratapahtuma tapahtuu?
- Mitkä ovat tärkeät puhelinnumerot vaaratapahtuman sattuessa, esim. 112, päivystys, myrkytystietokeskus?

Lääkehoidon vaaratapahtumatilanteessa suoritetaan seuraavat välittömät toimenpiteet:

- Varmistetaan lapsen välitön turvallisuus, hälytetään tarvittaessa apua
 - päivystys (avoinna ympäri vuorokauden) 116117
 - päivystys alle 16-vuotiaat (avoinna ympäri vuorokauden) 02 313 1420
 - hätäkeskus 112
- Tehdään mahdolliset vaaran poistavat tai korjaavat toimenpiteet, varmistetaan hengityksen ja verenkierron riittävyys ja ryhdytään tarvittaessa elvytystoimiin.
- Ilmoitetaan lapsen huoltajille ja yksikön esihenkilölle.
- Selvitetään haitta- tai poikkeamatilanteen aiheuttanut lääkeaine ja annos.
- Huuhdellaan vedellä, jos ainetta on joutunut silmään tai iholle.
- Hiukankin epäselvissä tilanteissa otetaan aina yhteyttä Myrkytystietokeskukseen p. 0800 147 111
- Esihenkilö ilmoittaa varhaiskasvatuksen johtajalle tapahtuneesta.

Vaaratapahtumatilanteen jälkeen:

- Esihenkilö käsittelee tilanteen henkilöstön kanssa.
- Täytetään liite 2: Lääkitysvirheen / poikkeaman ilmoitus.
- Sovitaan tarvittavista toimenpiteistä, jotta vastaava ei toistu.
- Selvitetään tarve jatkokäsittelylle (esim. kriisiapu, työterveyshuollon psykologipalvelut)
- Esihenkilö toimittaa varhaiskasvatuksen johtajalle kopion täytetystä liitteestä 2.

3.4 Lääkkeiden säilyttäminen

Lääkkeet on säilytettävä lukitussa tilassa siten, etteivät lapset, eikä ulkopuoliset pääse niihin käsiksi. Säilytyksessä on huomioitava myös lääkevalmistekohtaiset säilytysohjeet.

- Miten lasten lääkkeitä säilytetään hoitopäivän aikana?
- Millaisessa tilassa lääkkeet säilytetään? Kenellä on pääsy lääkkeiden säilytystilaan? Seurataanko säilytystilan kulunvalvontaa?
- Säilytetäänkö joitain lääkevalmisteita poikkeuksellisesti lääkekaapin ulkopuolella, miksi ja missä?
- Miten ja kenen toimesta yksiköissä varmistetaan, että lääkkeiden säilytysolosuhteet ovat vaatimusten mukaiset (esim. kylmässä säilytettävä lääke)? Miten säilytysolosuhteita dokumentoidaan?
- Miten toimitaan, jos säilytysolosuhteissa havaitaan poikkeamia?
- Miten yksiköissä käsitellään, kerätään, säilytetään ja hävitetään lääkejätettä? Esimerkiksi insuliinikynän neulat, lattialle pudonnut tabletti.

Lääkkeet säilytetään lukitussa kaapissa lasten ulottumattomissa. Vileässä säilytettävät lääkkeet säilytetään jääkaapissa erillisessä kannellisessa laatikossa. Jokaisessa yksikössä nimetty vastuhenkilö vastaa

lääkekaapista. Äkillisesti tarvittavat lääkkeet, kuten astman hoitoon tarkoitetun kohtauslääke säilytetään lapsiryhmän tiloissa lukitussa kaapissa tai laatikossa lasten ulottumattomissa. Jos säilytysolosuhteissa havaitaan poikkeamia, ollaan yhteydessä lapsen huoltajiin ja sovitaan toimintatavasta.

Päiväkotikohtaiset käytännöt kirjattava vuosittain

- missä lukittavat lääkekaapit sijaitsevat: _____
- lääkekaapista vastaava henkilö: _____
- mihin lääke- ja neulajäte tarvittaessa kerätään: _____

4 Lapsen lääkehoidon toteuttamisen vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Lapsi osallistuu lääkehoitoonsa ikätaso huomioiden.

Huoltaja:

- Huolehtii siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä lääkehoitoa toteuttavan yksikön ja lääketieteellisestä hoidosta vastaavan tahon kanssa hyvissä ajoin ennen sen tarvetta (esim. ennen päivähoiton alkua) tai pikimmiten, kun lapsella ilmenee lääkehoitoa vaativa sairaus.
- Vastaa siitä, että lapsen lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on käytettävissä lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä.
- On mukana sopimassa ne tahot, jotka osallistuvat lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimiseen (varhaiskasvatuksen työntekijät, avustaja / ohjaaja, terveydenhuollon asiantuntija, ruokapalvelun edustaja, jne.).
- Huolehtii lääkehoitoa toteuttavan varhaiskasvatuksen henkilöstön perehdyttämisestä lapsen lääkehoitoon tarvittaessa yhdessä lääketieteellisestä hoidosta vastaavan tahon kanssa.
- Huolehtii lääkkeet alkuperäispakkauksissa yksikköön, siten että lääkärin määräys (lääkkeen nimi, vahvuus, annostus ja lapsen nimi) on selkeästi luettavissa.
- Vastaa ilmoituksesta lääkitystä toteuttavaan yksikköön, jos lääkityksessä tai ohjeistuksessa tapahtuu muutoksia.
- Vastaa tiedon siirrosta uuteen yksikköön lapsen vaihtaessa varhaiskasvatusyksikköä.

Lääkehoitoa toteuttava työntekijä:

- Vastaa lääkehoitoa toteuttaessaan omasta toiminnastaan lääkemääräykseen perustuen sekä ammatillisen koulutuksensa, vastualueensa ja lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Laatii yhdessä huoltajien ja tarvittaessa terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman oman yksikkönsä ohjeistuksen mukaisesti.
- Toteuttaa mahdollisen lisäkoulutuksen ja perehdytyksen saatuaan lapsen lääkehoitoa ja kirjaa annetun lääkehoidon (Liite 3. Lääkkeen antokirjaus).
- Arvioi omalta osaltaan lääkehoidon vaikuttavuutta ja kertoo havainnoistaan huoltajille.
- Varmistaa, että huoltajien ilmoittamat mahdolliset lääkeannostelussa tapahtuvat muutokset kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan.
- Huolehtii tarvittaessa retkille mukaan lapsen lääkityksen ja mahdolliset ensiapulääkkeet.
- Vastaa lapsen lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilyttämisestä lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjatun mukaisesti. Säilytettävissä lääkkeissä tulee olla merkittynä lapsen nimi sekä lääkkeiden annosteluohjeet.

Yksikön esihenkilö:

- Huolehtii, että yksikön työntekijät ovat perehtyneet kuntakohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan.
- Vastaa siitä, että yksikön työntekijöillä on riittävä osaaminen ja koulutus lääkehoidon toteuttamiseen.
- Huolehtii oman yksikkönsä lääkehoitoon osallistuvien työntekijöiden osaamisen ylläpitämisestä.
- Vastaa siitä, että hoitopäivän aikana lääkehoitoa tarvitsevalle lapselle on tehty lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma.
- Vastaa siitä, että työntekijä on saanut perehdytyksen lapsen lääkehoidon toteuttamiseen.
- Nimeää lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman prosessiin tarvittavat yksikön työntekijät.
- Vastaa siitä, että yksikössä lääkkeet, hoitotoimenpiteisiin tarvittavat välineet sekä lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma on oikein säilytetty.
- Vastaa salassa pidettävien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisestä annettujen säännösten mukaisesti.

Koko varhaiskasvatusyksikön henkilöstö

- Toimiminen hätäensiaputilanteissa

Lapsen lääketieteellisestä hoidosta vastaava taho:

- Vastaa lääkehoidon arvioinnista, lääkkeen määräämisestä ja lapsen lääkehoidon kokonaisuudesta (lääkäri).
- Vastaa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon vaikuttavuuden sekä lääkehoidon ohjauksen ja neuvonnan toteutuksen koordinoinnista yhteistyössä perheen ja lääkitystä toteuttavan yksikön kanssa (lääkäri ja / tai terveydenhuollon ammattihenkilöt).

Varsinais-Suomen hyvinvointialue:

- Hyvinvointialueella on vastuu siitä, että terveydenhuollossa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta ja vastuista varhaiskasvatuksen henkilöstön lääkehoitoon perehdytykseen, koulutukseen, osaamisen varmistamiseen liittyvistä asioista.

5 Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö ja osaamisen varmistaminen

Turvallinen lääkehoito -oppaan mukaan eri ammattihenkilöt voivat toteuttaa lääkehoitoa seuraavien periaatteiden mukaan:

Lääkehoitoon koulutettu nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö: Perustutkinnon jälkeen (esim. lähihoitaja, lastenhoitaja) voi työntekijä antaa lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuoleen, korvatippoja). Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa injektioita ihon alle ja lihakseen.

Lääkehoitoon koulutusta saanut sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö: Perustutkinnon jälkeen (esim. sosionomi (AMK), päivähoitaja) voi työntekijä antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuolen, korvatippoina). Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa injektioita ihon alle.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö: Kasvatustieteen kandidaatin, lastenohjaajan ja perhepäivähoitajan perustutkinto ei sinällään anna valmiuksia lääkehoitoon. Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuoleen, korvatippoina) sekä injektioita ihon alle.

Mahdollisuuksien mukaan lääkehoitoa varhaiskasvatuksessa toteuttavat siihen koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt. **Pääsääntöisesti lääkehoitoa tarvitsevan lapsen huoltajat vastaavat siitä, että työntekijät osaavat toteuttaa (perehdys ja osaamisen näyttö) lapsen hoitopäivän aikana tarvitseman lääkehoidon.** Lapsen lääkintä sinä aikana, kun hän osallistuu varhaiskasvatukseen, perustuu huoltajan ja lääkehoitoa antavan työntekijän sekä varhaiskasvatusyksikön johdon väliseen sopimukseen. Lääkehoidollisissa tilanteissa työntekijä vastaa omasta toiminnastaan ja yksikön johtaja työntekijän toiminnan asianmukaisuudesta. Työntekijän osaamisen varmistaminen saadun perehdytyksen ja mahdollisen koulutuksen jälkeen voi tapahtua esimerkiksi suullisella kyselyllä ja osaamisen näyttämällä. Koulutusmateriaaleina voidaan hyödyntää esimerkiksi Terveysylä.fi -sivuston [Lastentalon](#) materiaaleja. Lapsen sairauden mukaan lääkehoidon toteuttamisen varmentamiseen osallistuu huoltajien ohella lääketieteellisestä hoidosta vastaava taho. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma toimii työntekijälle lääkehoitolupana. Työntekijän esihenkilö vastaa, että työntekijä on saanut perehdytyksen lapsen lääkehoidon toteuttamiseen ja että lapselle on laadittu lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma.

- Miten lääkehoitoon perehdyttäminen toteutetaan yksikössä? Sisältää aina perehtymisen kuntakohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan.
- Miten lääkehoitoa toteuttavien henkilöiden osaamisen varmistaminen toteutetaan?

- Miten lääkehoitoa toteuttavien henkilöiden lääkehoidon **osaamisen näytöt** toteutetaan? Esim. insuliinin annostelu ja pistäminen, epilepsian kohtauslääkkeen annostelu, astmasuihkeen annostelu.
- Miten lääkehoidon mahdollinen **täydenniskoulutustarve** arvioidaan?

Lääkehoitoon perehdyttäminen, osaamisen varmistaminen ja mahdollisesti tarvittavat osaamisen näytöt (esim. insuliinin annostelu) toteutetaan tapauskohtaisesti yhteistyössä huoltajien ja hoitavan tahon kanssa terveydenhuollon ohjeiden mukaisesti.

Lääkehoidon mahdollinen täydenniskoulutustarve arvioidaan yksiköissä muun koulutustarvearvioinnin yhteydessä vuosittain tai tarvittaessa tapauskohtaisesti useammin.

6 Lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatiminen

Lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat laaditaan niille lapsille, joiden sairaus vaatii lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Suunnitelma tehdään ennen lääkehoidon toteuttamisen aloittamista yhteistyössä lapsen huoltajien, lapsen ryhmän henkilöstön ja tarvittaessa lasta hoitavan terveydenhuollon henkilöstön kanssa. Lapsen lääkehoidon toteutukseen osallistuvien työntekijöiden nimet tulee ilmetä lapsikohtaisesta lääkehoitosuunnitelmasta, joka on yksikön esihenkilön hyväksymä. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään toimintakausittain ja aina, kun lapsen lääkehoitoon tulee muutoksia. Suunnitelma säilytetään lasta koskevien asiakirjojen yhteydessä. Liite 1 on esimerkki lapsikohtaisesta lääkehoitosuunnitelmasta.

- Kuvaa lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimisen periaatteet.

Lapsen lääkehoitosuunnitelma (liite 1) säilytetään lapsiryhmässä lääkehoitokansiossa lapsen ryhmässä olon ajan. Lääkehoitoa toteuttava työntekijä liittää lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman myös osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa Daisyssa. Lääkehoitosuunnitelma arkistoituu sähköisesti Daisystä Kirstuun osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Liite 1: Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma varhaiskasvatuspäivän aikana annosteltaville lääkkeille

Huoltaja(t) vastaa siitä, että lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on henkilöstön käytettävissä. Suunnitelma päivitetään toimintakausittain ja aina kun lääkehoidossa tapahtuu muutoksia. Lääkkeen antaminen (ja vaikutusten seuranta) kirjataan erilliselle kaavakkeelle (Liite 4). Varhaiskasvatuksessa annetaan vain lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä. Huoltaja toimittaa lääkkeen henkilökohtaisesti varhaiskasvatyksikköön. Lääkkeen on aina oltava alkuperäispakkauksessa, jossa on annosteluohje. Allekirjoittaessaan lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman työntekijä ilmaisee suostumuksensa toteuttaa lapsen lääkehoitoa, huoltaja vahvistaa toteutuneen lääkehoidon perehdytyksen ja yksikön esihenkilö vahvistaa, että työntekijällä on riittävä lääkehoidon osaaminen.

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Huoltaja (nimi ja puh):	Huoltaja (nimi ja puh):
Varhaiskasvatyksikön nimi:	Ryhmä:
Lapsen lääkehoitoa toteuttava(t) henkilö(t):	Lapsen omat valmiudet sairauden hoidossa:

Lääke 1

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:
Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:

Lääke 2

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:
Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:

Lääke 3

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:
Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:

Liite 2: Lääkitysvirheen / -poikkeaman ilmoitus

Asianosainen työntekijä ja yksikön esihenkilö kirjaavat yhdessä tapahtuman kulun ja mahdolliset kehittämistoimenpiteet.

Varhaiskasvatusyksikkö: _____

Kuvaus lääkitysvirheestä / poikkeamasta:

Tapahtumapaikka, päivämäärä ja kellonaika: _____

Lapsi, johon virhe / poikkeama kohdistui: _____

Miten tilanne hoidettiin ja kenelle siitä ilmoitettiin?

Arvio siitä, mitä olisi pitänyt tehdä toisin, jotta virheeltä olisi välttytty:

Jatkotoimenpiteet, raportointi ja seuranta:

Päiväys ____ / ____ 20____

Yksikön esihenkilön allekirjoitus

